Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

9 päivänä maaliskuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 805/2004 — Riitauttamattomia vaatimuksia koskeva eurooppalainen täytäntöönpanoperuste — Eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamisen edellytykset — Käsite ”tuomioistuin” — Julkinen notaari, joka on antanut täytäntöönpanomääräyksen ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella — Virallinen asiakirja

Asiassa C-484/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoboru (Novi Zagrebin alioikeus, Samoborin pysyvä istuntopaikka, Kroatia) on esittänyt 7.9.2015 tekemällään päätöksellä ja joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.9.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ibrica Zulfikarpašić

vastaan

Slaven Gajer,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.7.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Kroatian hallitus, asiamiehenään A. Metelko-Zgombić,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään V. Ester Casas,

— Euroopan komissio, asiamiehinään C. Cattabriga, S. Ječmenica ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.9.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: kroaatti.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 805/2004 (EUVL 2004, L 143, s. 15) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Ibrica Zulfikarpašić ja Slaven Gajer ja joka koskee hakemusta julkisen notaarin Kroatiassa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antaman täytäntöönpanomääräyksen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistavan todistuksen antamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 805/2004 johdanto-osan 3, 5, 7, 10, 12 ja 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti oikeuden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen olevan oikeudellisen yhteistyön kulmakivi.

– –

(5) ’Riitauttamattomien vaatimusten’ käsitteen olisi katettava kaikki tilanteet, joissa velkoja tilanteessa, jossa velallinen on todistettavasti jättänyt riitauttamatta rahamääräisen vaatimuksen laadun tai suuruuden, on joko saanut kyseistä velallista vastaan tuomioistuimen päätöksen tai täytäntöönpanokelpoisen asiakirjan, joka edellyttää velallisen nimenomaista suostumusta, olipa se tuomioistuimessa tehty sovinto tai virallinen asiakirja.

– –

(7) Tätä asetusta olisi sovellettava riitauttamattomia vaatimuksia koskeviin tuomioihin, tuomioistuimessa tehtyihin sovintoihin ja virallisiin asiakirjoihin sekä eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi vahvistettuja tuomioita, tuomioistuimessa tehtyjä sovintoja ja virallisia asiakirjoja koskevien muutoksenhakumenettelyjen johdosta annettuihin ratkaisuihin.

– –

(10) Kun jäsenvaltion tuomioistuin on antanut riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion velallisen osallistumatta menettelyyn, on luopuminen asian tutkimista koskevista menettelyistä täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa erottamattomasti yhteydessä siihen ja riippuvainen siitä, että vastaajan puolustautumisoikeuksien suojalla on riittävät takeet.

– –

(12) Olisi säädettävä tuomioon johtavia menettelyjä koskevat vähimmäisvaatimukset, jotta voidaan varmistaa, että velallinen saa riittävän ajoissa ja siten, että hänen on mahdollista valmistautua vastaamaan asiassa, tiedon häntä koskevasta oikeudenkäynnistä, hänen aktiiviselle oikeudenkäyntiin osallistumiselleen asetettavista vaatimuksista kyseisen vaatimuksen riitauttamiseksi sekä osallistumatta jättämisen seurauksista.

– –

(18) Keskinäinen luottamus lainkäyttöön jäsenvaltioissa antaa jäsenvaltion tuomioistuimelle perusteet katsoa, että kaikki eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistamisen edellytykset ovat täyttyneet siten, että tuomio voidaan panna täytäntöön kaikissa muissa jäsenvaltioissa ilman, että menettelyä koskevien vähimmäisvaatimusten asianmukaista noudattamista tutkitaan uudelleen siinä jäsenvaltiossa, jossa tuomio on määrä panna täytäntöön.”

4 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän asetuksen tarkoituksena on ottaa käyttöön riitauttamattomia vaatimuksia koskeva eurooppalainen täytäntöönpanoperuste, jonka avulla tehdään vähimmäisvaatimukset vahvistamalla mahdolliseksi tuomioiden, tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen ja virallisten asiakirjojen vapaa liikkuvuus kaikissa jäsenvaltioissa ilman, että täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa on ennen tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarpeen suorittaa välivaiheen menettelyä.”

5 Mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan riitauttamattomia vaatimuksia koskeviin tuomioihin, tuomioistuimessa tehtyihin sovintoihin ja virallisiin asiakirjoihin.

Vaatimusta on pidettävä ’riitauttamattomana’, jos

a) velallinen on nimenomaisesti hyväksynyt sen myöntämällä tai tuomioistuimen hyväksymällä tai tuomioistuinmenettelyn kuluessa tehdyllä sovinnolla; tai

b) velallinen ei ole missään vaiheessa tuomioistuinmenettelyn kuluessa vastustanut sitä tuomiojäsenvaltion lainsäädännön asianomaisten menettelyjä koskevien vaatimusten mukaisesti; tai

c) velallinen, joka on tuomioistuinmenettelyn kuluessa aluksi vastustanut vaatimusta, ei ole ollut läsnä tai edustettuna vaatimusta käsittelevässä oikeuden istunnossa, edellyttäen, että tämä menettely katsotaan tuomiojäsenvaltion lainsäädännön nojalla vaatimuksen tai velkojan väitteiden hiljaiseksi hyväksymiseksi; tai

d) velallinen on nimenomaisesti hyväksynyt sen virallisessa asiakirjassa.”

6 Saman asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

1. ’tuomiolla’ tarkoitetaan mitä hyvänsä jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi, samoin kuin oikeudenkäyntikuluja koskevaa tuomioistuimen virkamiehen päätöstä;

2. ’vaatimuksella’ tarkoitetaan sellaisen tietyn rahamäärän maksamista koskevaa vaatimusta, joka on erääntynyt tai jonka erääntymispäivä on mainittu tuomiossa, tuomioistuimessa tehdyssä sovinnossa tai virallisessa asiakirjassa;

3. ’virallisella asiakirjalla’ tarkoitetaan

a) asiakirjaa, joka on laadittu virallisesti tai rekisteröity virallisena asiakirjana ja jonka
   i) virallisuus liittyy asiakirjan allekirjoitukseen ja sisältöön, ja
   ii) virallisuuden on vahvistanut viranomainen tai muu sen jäsenvaltion tähän tarkoitukseen valtuuttama virallinen taho, mistä asiakirja on peräisin;

tai

b) hallintoviranomaisten kanssa tehtyä tai hallintoviranomaisten oikeaksi todistamaa, elatusvelvollisuutta koskevaa sopimusta;

– –

6. ’tuomion antaneella tuomioistuimella’ tarkoitetaan tuomioistuinta, jossa asia oli vireillä 3 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa vahvistettujen edellytysten täyttyessä;

7. Ruotsissa maksamismääräystä (betalningsföreläggande) koskevissa yksinkertaistetuissa menettelyissä ilmaisu ’tuomioistuin’ käsittää myös Ruotsin kruununvoutiviranomaisen (kronofogdemyndighet).”

7 Asetuksen N:o 805/2004 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Eksekvatuurimenettelyn poistaminen”, säädetään seuraavaa:

”Tuomiojäsenvaltiossa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistettu tuomio on tunnustettava ja pantava täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa vaatimatta tuomion julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi ja ilman mahdollisuutta vastustaa sen tunnustamista.”

8 Mainitun asetuksen III luvussa, joka sisältää 12–19 artiklan, määritellään riitauttamattomia vaatimuksia koskeville menettelyille asetettavat vähimmäisvaatimukset muun muassa haasteen tai vastaavan asiakirjan tiedoksi antamisesta ja tietojen toimittamisesta velalliselle.

9 Saman asetuksen 12 artiklassa, jonka otsikkona on ”Vähimmäisvaatimusten soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1. Sellaisen vaatimuksen johdosta annettu tuomio, joka on 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdan mukaisesti riitauttamaton, voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos tuomioistuinmenettely tuomiojäsenvaltiossa on täyttänyt tässä luvussa säädetyt menettelyä koskevat vaatimukset.

2. Eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavan todistuksen tai 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun korvaavan todistuksen antamiseen tuomiota koskevan muutoksenhaun johdosta annetusta ratkaisusta sovelletaan samoja vaatimuksia, jos 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät tämän ratkaisun antamisajankohtana.”

10 Asetuksen 805/2004 16 artiklassa, jonka otsikkona on ”Vaatimusta koskevien tietojen asianmukainen toimittaminen velalliselle”, säädetään seuraavaa:

”Sen varmistamiseksi, että velalliselle on annettu asianmukaiset tiedot vaatimuksesta, haastehakemuksessa tai vastaavassa asiakirjassa on oltava ilmoitettu:

a) asianosaisten nimet ja osoitteet;

b) vaatimuksen määrä;

c) jos vaatimukselle vaaditaan korkoa, korkokanta ja aika, jolta korkoa vaaditaan, paitsi jos pääomaan lisätään korko suoraan tuomiojäsenvaltion lain nojalla;

d) vaatimuksen perustelut.”

11 Mainitun asetuksen virallisia asiakirjoja koskevan 25 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua vaatimusta koskeva virallinen asiakirja, joka on jossakin jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen, on sen jäsenvaltion, jossa se on laadittu, nimeämälle viranomaiselle tehtävästä hakemuksesta vahvistettava eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi käyttämällä liitteessä III olevaa vakiolomaketta.”

12 Saman asetuksen 30 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta ilmoittaa Euroopan komissiolle ”luettelo 25 artiklassa tarkoitetuista viranomaisista – – sekä näihin tietoihin myöhemmin tehtävät muutokset”.

13 Kroatian tasavalta ilmoitti mainitun 30 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla seuraavan luettelon:

”Toimivaltaiset tuomioistuimet, hallintoviranomaiset, julkiset notaarit, julkista valtaa käyttävät oikeushenkilöt ja luonnolliset henkilöt, jotka on sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä valtuutettu antamaan riitauttamattomia vaatimuksia koskevia täytäntöönpanokelpoisia todistuksia tai täytäntöönpanoperusteita.”

Kroatian oikeus

14 Täytäntöönpanolain (Ovršni zakon, Narodne novine, br. 112/12, 25/13 ja 93/14) 31 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Tässä laissa todistusvoimaisella asiakirjalla tarkoitetaan laskua, – – kirjanpito-otetta, oikeaksi todistettua yksityisoikeudellista asiakirjaa ja muita erityissäännösten nojalla virallisiksi määriteltyjä asiakirjoja. Myös korkolaskelmaa pidetään laskuna.

2) Todistusvoimainen asiakirja on täytäntöönpanokelpoinen, jos siinä mainitaan velkojan ja velallisen nimet sekä maksuvelvollisuuden kohde, luonne, määrä ja eräpäivä.

3) Jos lasku on osoitettu luonnolliselle henkilölle, jolla ei ole rekisteröityä toimintaa, siinä on tämän pykälän 2 momentissa mainittujen tietojen lisäksi oltava velallista varten maininta siitä, että jos maksuvelvollisuutta ei täytetä, velkoja voi hakea erääntyneen saatavan pakkotäytäntöä todistusvoimaisen asiakirjan perusteella.

– –”

15 Kyseisen lain 278 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Julkiset notaarit ratkaisevat hakemuksia, jotka koskevat täytäntöönpanomenettelyn aloittamista todistusvoimaisten asiakirjojen perusteella, tämän lain säännösten mukaisesti.”

16 Mainitun lain 281 §:ssä säädetään edellytyksistä sille, että julkiset notaarit voivat antaa täytäntöönpanomääräyksiä ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella, ja kyseisen pykälän 2–8 momentti koskevat menettelyä, jota noudatetaan siinä tapauksessa, ettei julkinen notaari anna tällaista määräystä.

17 Saman lain 282 §:ssä säädetään vastustamiseen perustuvasta muutoksenhausta julkisen notaarin antamaan täytäntöönpanomääräykseen ja tällaisen muutoksenhaun tutkimiseen sovellettavasta menettelystä.

18 Täytäntöönpanolain 283 §:n 1 momentissa säädetään, että julkinen notaari liittää antamansa täytäntöönpanomääräyksen jäljennökseen hakijan pyynnöstä täytäntöönpanolausekkeen, jos määräystä ei ole riitautettu tätä varten varatussa kahdeksan päivän määräajassa.

19 Kyseisen lain 356 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tämän luvun säännöksiä sovelletaan [asetukseen N:o 805/2004] perustuvan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavan todistuksen antamista riitauttamattomien vaatimusten osalta koskevan menettelyn mukaisesti ja niillä otetaan käyttöön eurooppalaiseen täytäntöönpanoperusteeseen perustuva täytäntöönpanomenettely.”

20 Mainitun lain 357 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kroatian tasavallassa toimivalta antaa

– –

— muita virallisia asiakirjoja, jotka ovat täytäntöönpanokelpoisia Kroatian tasavallassa asetuksen [N:o 805/2004] 25 artiklan 1 kohdan nojalla, koskevia täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistavia todistuksia on

– –

tuomioistuimilla, hallintoviranomaisilla, julkisilla notaareilla ja julkista valtaa käyttävillä oikeushenkilöillä tai luonnollisilla henkilöillä, jotka on valtuutettu antamaan kansallisen tuomioistuimen antamasta, riitauttamattomia vaatimuksia koskevasta eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta täytäntöönpanokelpoinen jäljennös.”

21 Saman lain 358 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1) Asetuksen 9 §:n 1 momentissa, 24 §:n 1 momentissa, 25 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 3 momentissa tarkoitetut todistukset annetaan kuulematta velallista ennen niiden antamista.

2) Todistuksen antaneen viranomaisen tai henkilön on toimitettava jäljennös asiakirjasta viran puolesta velalliselle.

– –

4) Jos julkinen notaari toteaa, etteivät edellytykset edellä 1 momentissa tarkoitetun todistuksen antamiselle täyty, hän toimittaa todistuksen antamista koskevan hakemuksen yhdessä siinä tarkoitetun asiakirjan tai aineiston jäljennöksen kanssa oman toimipaikkansa paikalliseen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisee hakemuksen. Julkisen notaarin on selitettävä syyt, joiden vuoksi hän katsoo, etteivät asianosaisen esittämän hakemuksen hyväksymisen edellytykset täyty.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

22 Asianajajan ammattia harjoittava Zulfikarpašić teki asiakkaansa Gajerin kanssa sopimuksen avustamisesta ja edustamisesta mutta asiakas ei maksanut annettua laskua.

23 Zulfikarpašić pyysi julkiselta notaarilta pakkotäytäntöönpanoa Gajeria vastaan kyseisen laskun, jota voidaan täytäntöönpanolain mukaan pitää ”todistusvoimaisena asiakirjana”, perusteella. Julkinen notaari antoi kyseisen asiakirjan perusteella 12.2.2014 täytäntöönpanomääräyksen, josta tuli lopullinen, koska velallinen ei vastustanut sitä.

24 Zulfikarpašić pyysi 13.11.2014 julkista notaaria vahvistamaan kyseisen täytäntöönpanomääräyksen eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi.

25 Julkinen notaari katsoi kuitenkin, etteivät edellytykset pyydetyn todistuksen antamiselle täyttyneet. Hän esitti, että asetuksen N:o 805/2004 3 artiklan 1 kohdan mukaan vaatimusta on voitava pitää riitauttamattomana. Riitauttamattomina voidaan kuitenkin pitää ainoastaan yhtäältä kyseisen 3 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan perusteella vaatimuksia, jotka ovat olleet tuomioistuinmenettelyn kohteena, ja toisaalta mainitun 3 artiklan 1 kohdan d alakohdan perusteella vaatimuksia, jotka on nimenomaisesti hyväksytty virallisessa asiakirjassa, jonka julkinen notaari katsoi kyseisen asetuksen säännösten mukaan käsitteenä kattavan julkisen notaarin ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antaman täytäntöönpanomääräyksen kaltaisen asiakirjan. Tällainen määräys ei kuitenkaan täytä sitä edellytystä, että velallinen on nimenomaisesti hyväksynyt vaatimuksen.

26 Julkinen notaari esitti myös, että asetuksen N:o 805/2004 4 artiklan 7 alakohdassa säädetään nimenomaisesti, että Ruotsissa maksamismääräystä koskevissa yksinkertaistetuissa menettelyissä ilmaisu ”tuomioistuin” käsittää myös Ruotsin kruununvoutiviranomaisen, mutta kyseisen asetuksen tässä säännöksessä tai muissa säännöksissä tai muiden täytäntöönpanomenettelyjä koskevien unionin oikeuden säädösten säännöksissä ei rinnasteta Kroatian julkisia notaareja ”tuomioistuimeen”.

27 Niinpä julkinen notaari siirsi pääasiassa kyseessä olevan riita-asian täytäntöönpanolain 358 §:n 4 momentin nojalla Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoborulle (Novi Zagrebin alioikeus, Samoborin pysyvä istuntopaikka, Kroatia), jotta tämä ratkaisisi Zulfikarpašićin esittämän vahvistamishakemuksen.

28 Tässä tilanteessa Općinski sud u Novom Zagrebu – Stalna služba u Samoboru on päättänyt lykätä ratkaisun antamista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko täytäntöönpanolain eurooppalaista täytäntöönpanoperustetta koskevat säännökset yhteensopivia asetuksen (EY) N:o 805/2004 kanssa, ja täsmällisemmin, kattaako käsite ’tuomioistuin’ Kroatiassa sellaisissa menettelyissä, joissa todistusvoimaisen asiakirjan perusteella annetaan täytäntöönpanomääräys, myös julkiset notaarit, voivatko julkiset notaarit antaa eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavia todistuksia, jotka liittyvät todistusvoimaisen asiakirjan perusteella annettuun lopulliseen ja täytäntöönpanokelpoiseen täytäntöönpanomääräykseen silloin, kun kyseistä määräystä ei ole riitautettu, ja jos eivät, voivatko tuomioistuimet antaa eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen vahvistavia todistuksia, jotka liittyvät julkisen notaarin todistusvoimaisen asiakirjan perusteella antamaan täytäntöönpanomääräykseen silloin, kun määräys koskee riitauttamatonta vaatimusta, ja jos näin on, mitä lomaketta tällöin olisi käytettävä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

29 Esitetty kysymys jakautuu kolmeen osaan.

Kysymyksen ensimmäinen osa

30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksensä ensimmäisellä osalla olennaisilta osin, onko asetusta N:o 805/2004 tulkittava siten, että Kroatiassa julkiset notaarit, jotka käyttävät pakkotäytäntöönpanomenettelyissä heille kansallisessa oikeudessa annettua toimivaltaa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella, kuuluvat kyseisessä asetuksessa tarkoitetun käsitteen ”tuomioistuin” piiriin.

31 Kroatian ja Espanjan hallitukset katsovat, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Niiden mukaan kyseisessä asetuksessa käytetyt ilmaisut ”tuomioistuin” ja ”tuomioistuinmenettely” eivät kata pelkästään tuomioistuimia suppeassa merkityksessä vaan myös yleisesti kaikki viranomaiset, kun nämä hoitavat tehtävää, joka rinnastuu olennaisilta osin tuomioistuimen tehtäviin, mistä nyt käsiteltävässä asiassa on niiden mukaan kyse. Euroopan komissio puolestaan katsoo, että mainittuun kysymykseen on vastattava kieltävästi.

32 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen säännöksen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä säännöstöllä tavoiteltu päämäärä (ks. tuomio 13.10.3016, Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Asetuksen N:o 805/2004 rakenteesta on huomautettava, että vaikka siinä viitataan useaan otteeseen tuomioistuimen ja tuomioistuinmenettelyn käsitteisiin, siinä ei määritellä kyseisten käsitteiden osatekijöitä. Kyseisen asetuksen 4 artiklan 6 alakohdassa määritellään, että käsitteellä ”tuomion antanut tuomioistuin” tarkoitetaan ”tuomioistuinta, jossa asia oli vireillä 3 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa vahvistettujen edellytysten täyttyessä”. Mainitun asetuksen 4 artiklan 1 alakohdassa määritellään, että käsitteellä ”tuomio” tarkoitetaan ”mitä hyvänsä jäsenvaltion tuomioistuimen ratkaisua”.

34 Saman asetuksen 4 artiklan 7 alakohdassa säädetään, että Ruotsissa maksamismääräystä (betalningsföreläggande) koskevissa yksinkertaistetuissa menettelyissä ilmaisu ”tuomioistuin” käsittää myös Ruotsin kruununvoutiviranomaisen (kronofogdemyndighet). Koska kyseinen artikla koskee erityisesti siinä mainittua viranomaista, Kroatian julkiset notaarit eivät kuulu sen piiriin.

35 On vielä todettava, että toisin kuin esimerkiksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 650/2012 (EUVL 2012, L 201, s. 107), jonka 3 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että mainitussa asetuksessa ”tuomioistuimella” tarkoitetaan oikeusviranomaisten lisäksi kaikkia muita kyseisellä alalla toimivaltaisia viranomaisia, jotka hoitavat oikeudellisia tehtäviä ja jotka täyttävät tietyt samassa säännöksessä luetellut edellytykset, asetukseen N:o 805/2004 ei sisälly yleistä säännöstä, jolla olisi tällainen vaikutus.

36 Tällaiselle toteamukselle antaa tukea tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) koskeva oikeuskäytäntö, jonka mukaan kyseisen asetuksen 3 artiklassa, jossa säädetään, että ”tuomioistuimella” tarkoitetaan myös Ruotsissa kruununvoudin virastoa ja Unkarissa notaareita, ei tarkoiteta Kroatiassa notaareja (ks. vastaavasti tämänpäiväinen tuomio Pula Parking, C-551/15, 46 kohta).

37 Niinpä käsitteitä ”tuomioistuin” ja ”tuomioistuinmenettely” on edellä 32 kohdassa mainitulla tavalla tutkittava asetuksen N:o 805/2004, jonka tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee nyt käsiteltävässä asiassa, tavoitteiden valossa.

38 Tässä yhteydessä on huomautettava kyseisen asetuksen 1 artiklasta ilmenevän, että sillä pyritään riitauttamattomien vaatimusten osalta mahdollistamaan tuomioiden vapaa liikkuvuus kaikissa jäsenvaltioissa ilman, että täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa on ennen tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarpeen suorittaa välivaiheen menettelyä.

39 Mainitun asetuksen kymmenennen perustelukappaleen mukaan kyseistä tavoitetta ei voida kuitenkaan saavuttaa siten, että puolustautumisoikeuksia jollakin tavalla loukataan (ks. analogisesti tuomio 14.12.2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Lisäksi on mainittava asetuksen N:o 805/2004 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenevän, että tuomioistuinratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen periaate on Euroopan oikeudenkäyttöalueen kulmakivi. Kyseinen periaate perustuu erityisesti mainitun asetuksen johdanto-osan 18 perustelukappaleessa mainittuun lainkäyttöä koskevaan keskinäiseen luottamukseen jäsenvaltioissa.

41 Jäsenvaltioiden välisen keskinäisen luottamuksen periaatteella on unionin oikeudessa perustavanlaatuinen merkitys, koska sen avulla voidaan luoda ja pitää yllä alue, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen (tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 kohta).

42 Kyseistä periaatetta ilmentää asetuksen N:o 805/2004 5 artiklassa tuomioiden, jotka on tuomiojäsenvaltiossa vahvistettu eurooppalaisiksi täytäntöönpanoperusteiksi, tunnustaminen ja täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa.

43 Luottamuksensuojan periaatteen noudattaminen edellä 38 ja 39 kohdassa mainitussa tuomioiden vapaan liikkuvuuden ympäristössä edellyttää kyseisessä asetuksessa tarkoitetun käsitteen ”tuomioistuin” osatekijöiden arvioimista suppeasti, jotta kansalliset viranomaiset voivat tunnistaa muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamat tuomiot. Kyseisen asetuksen soveltamisen taustalla olevan keskinäistä luottamusta lainkäyttöön unionin jäsenvaltioissa koskevan periaatteen noudattaminen edellyttää nimittäin muun muassa, että tuomiot, joiden täytäntöönpanoa haetaan muussa kuin tuomiojäsenvaltiossa, on annettu sellaisessa tuomioistuinmenettelyssä, joka tarjoaa takeet riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta ja on kontradiktorisen periaatteen mukainen.

44 Nyt käsiteltävässä asiassa on muistutettava, että täytäntöönpanolain säännösten mukaan Kroatiassa julkisilla notaareilla on toimivalta ratkaista määräyksellä hakemukset täytäntöönpanomenettelyn aloittamisesta todistusvoimaisen asiakirjan perusteella. Kun määräys annetaan tiedoksi vastapuolelle, tämä voi vastustaa sitä. Julkinen notaari, jonka antamaa määräystä koskeva vastaväite täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset, on perusteltu ja esitetty määräajassa, siirtää asian väitemenettelyä varten toimivaltaiselle tuomioistuimelle, joka ratkaisee vastaväitteen.

45 Kyseisistä säännöksistä ilmenee, että julkisen notaarin ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antama täytäntöönpanomääräys annetaan velalliselle tiedoksi vasta sen antamisen jälkeen, eikä julkiselle notaarille tehtyä hakemusta anneta tiedoksi velalliselle.

46 Vaikka on totta, että velallisella on mahdollisuus esittää vastaväite julkisen notaarin antamasta täytäntöönpanomääräyksestä ja että julkinen notaari suorittaa hänelle pakkotäytäntöönpanomenettelyssä annettuja tehtäviä ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella siten, että häntä valvoo tuomioistuin, jolle julkisen notaarin on toimitettava mahdolliset vastaväitteet, julkisen notaarin Kroatiassa tällaisella perusteella suorittama täytäntöönpanomääräyksen antamista koskevan hakemuksen tutkinta ei silti ole kontradiktorinen.

47 Asetuksen N:o 805/2004 12 artiklassa säädetään, että sellaisen vaatimuksen johdosta annettu tuomio, joka on kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b tai c alakohdan mukaisesti riitauttamaton, voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vain, jos tuomioistuinmenettely tuomiojäsenvaltiossa on täyttänyt sen III luvussa säädetyt vähimmäisvaatimukset.

48 Mainitun asetuksen 16 artiklassa, luettuna sen johdanto-osan 12 perustelukappaleen valossa, säädetään tietojen ”asianmukaisesta” toimittamisesta velalliselle, jotta tämän on mahdollista valmistautua vastaamaan asiassa ja jotta sellaisen täytäntöönpanoperusteen, joka voidaan vahvistaa

täytäntöönpanoperusteeksi, antamiseen johtavan menettelyn kontradiktorisuus voidaan taata. Kyseiset vähimmäissäännökset ilmentävät unionin lainsäätäjän tahtoa huolehtia siitä, että riitauttamatonta vaatimusta koskevan tuomion antamiseen johtavissa menettelyissä voidaan antaa riittävät takeet puolustautumisoikeuksien kunnioittamisesta (ks. vastaavasti tuomio 16.6.2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, 44 kohta).

49 Kansallista täytäntöönpanomääräyksen antamismenettelyä, jossa haastetta tai vastaavaa asiakirjaa ei anneta tiedoksi eikä velalliselle anneta tällaisessa asiakirjassa tietoja vaatimuksesta, mistä seuraa, että velallinen saa tiedon vaaditusta saatavasta vasta silloin, kun määräys annetaan hänelle tiedoksi, ei voida pitää kontradiktorisena.

50 Kysymyksen ensimmäiseen osaan on edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetusta N:o 805/2004 on tulkittava siten, että Kroatiassa julkiset notaarit, jotka käyttävät pakkotäytäntöönpanomenettelyissä heille kansallisessa oikeudessa annettua toimivaltaa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella, eivät kuulu kyseisessä asetuksessa tarkoitetun käsitteen ”tuomioistuin” piiriin.

Ensimmäisen kysymyksen toinen ja kolmas osa

51 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksensä toisella ja kolmannella osalla, jotka voidaan tutkia yhdessä, olennaisilta osin yhtäältä sitä, onko asetusta N:o 805/2004 tulkittava siten, että julkisen notaarin Kroatiassa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antama täytäntöönpanomääräys, jota ei ole vastustettu, voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, ja toisaalta sitä, onko kyseistä asetusta tulkittava siten, että tällaista vahvistamista koskeva toimivalta kuuluu julkisille notaareille, vai siten, että tällainen toimivalta kuuluu kansallisille tuomioistuimille.

52 Mainitun asetuksen 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi vahvistettavat täytäntöönpanoasiakirjat”, määritetään edellytykset, joilla vaatimusta voidaan pitää riitauttamattomana, erottamalla sen 1 kohdan a–c alakohdassa mainitut tilanteet, jotka liittyvät tuomioistuinmenettelyssä todettuihin vaatimuksiin, kyseisen 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetuista tilanteista, jotka koskevat velallisen virallisessa asiakirjassa nimenomaisesti hyväksymiä vaatimuksia.

53 Kysymyksen ensimmäiseen osaan annetusta vastauksesta tosin ilmenee, että julkisen notaarin Kroatiassa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antamaa täytäntöönpanomääräystä ei voida pitää tuomiona, sillä kyseisellä kansallisella viranomaisella ei ole tuomioistuimen asemaa, eikä määräystä näin ollen voida pitää tuomioistuinmenettelyssä annettuna, mutta on tutkittava, voidaanko tällaista määräystä pitää asetuksen N:o 805/2004 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuna riitauttamattomaan vaatimukseen liittyvänä virallisena asiakirjana.

54 Tässä yhteydessä on mainittava, että kyseisen asetuksen 4 artiklan 3 alakohdassa määritellään, että virallisella asiakirjalla tarkoitetaan joko asiakirjaa, joka on laadittu virallisesti tai rekisteröity virallisena asiakirjana ja jonka virallisuuden, joka liittyy sen allekirjoitukseen ja sisältöön, on vahvistanut tähän valtuutettu viranomainen, tai hallintoviranomaisten kanssa tehtyä tai hallintoviranomaisten oikeaksi todistamaa, elatusvelvollisuutta koskevaa sopimusta.

55 On todettava, että vaikka julkiset notaarit on Kroatian oikeusjärjestyksessä valtuutettu laatimaan virallisia asiakirjoja, ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella annetulla täytäntöönpanomääräyksellä todettua vaatimusta ei voida pitää riitauttamattomana.

56 Asetuksen N:o 805/2004 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään sen johdanto-osan viidennen perustelukappaleen mukaisesti, että virallinen asiakirja voidaan vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi ainoastaan, jos velallinen on kyseisessä asiakirjassa nimenomaisesti hyväksynyt vaatimuksen.

57 Pääasiassa julkinen notaari antoi täytäntöönpanomääräyksen ”todistusvoimaisen asiakirjan” eli Zulfikarpašićin avustus- ja edustussopimuksen perusteella antaman laskun, jonka asianajaja yksipuolisesti laati, perusteella. Kyseisen määräyksen sisällöstä ei ilmene, että velallinen olisi nimenomaisesti hyväksynyt vaatimuksen.

58 Lisäksi on mainittava, ettei sitä, ettei velallinen ole vastustanut määräystä, voida rinnastaa asetuksen N:o 805/2004 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun vaatimuksen nimenomaiseen hyväksymiseen, koska hyväksymisen on ilmettävä virallisesta asiakirjasta, jonka vahvistamista täytäntöönpanoperusteeksi haetaan.

59 Kysymyksen toiseen ja kolmanteen osaan on edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetusta N:o 805/2004 on tulkittava siten, että julkisen notaarin Kroatiassa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antamaa täytäntöönpanomääräystä, jota ei ole vastustettu, ei voida vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, koska se ei koske kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua riitauttamatonta vaatimusta.

Oikeudenkäyntikulut

60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta 21.4.2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 805/2004 on tulkittava siten, että Kroatiassa julkiset notaarit, jotka käyttävät pakkotäytäntöönpanomenettelyissä heille kansallisessa oikeudessa annettua toimivaltaa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella, eivät kuulu kyseisessä asetuksessa tarkoitetun käsitteen ”tuomioistuin” piiriin.**

2) **Asetusta N:o 805/2004 on tulkittava siten, että julkisen notaarin Kroatiassa ”todistusvoimaisen asiakirjan” perusteella antamaa täytäntöönpanomääräystä, jota ei ole vastustettu, ei voida vahvistaa eurooppalaiseksi täytäntöönpanoperusteeksi, koska se ei koske kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua riitauttamatonta vaatimusta.**

Allekirjoitukset